

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060402

DOM
2024-06-18
Stockholm

Mål nr
M 5350-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-04-05 i mål nr M 169-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. A.E.

2. H.N.

Ombud för 1 och 2: B.N.

Motpart

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

SAKEN

Föreläggande att åtgärda avloppsanordning för BDT-vatten på fastigheten X i Huddinge kommun

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen punkterna 1 och 2 i Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommuns beslut den 7 februari 2022, beslutsnummer 285, ärende nummer AVLO.2021.1194, och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt behandling.

Dok.Id 2067302

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.E. och H.N. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva nämndens beslut såvitt avser punkterna 1 och 2.

De har till stöd för sin talan i allt väsentligt vidhållit vad de tidigare har anfört samt lagt till i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolen har försökt reparera kommunens brister genom att förtydliga kommunens föreläggande. De krav på åtgärder som domstolen formulerat – bland annat att fastighetsägarna ska göra en kontrollmätning – framgår inte av föreläggandet. De krav som anges i domstolens föreläggande skulle utan tvekan bli kostsamma för dem.

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun har beretts tillfälle att yttra sig över överklagandet men har inte hörts av.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

En tillsynsmyndighet anses inte få begränsa sitt ansvar till att konstatera att det finns brister i ett visst avseende och därefter överlämna åt föreläggandets adressat att avgöra vilka åtgärder som krävs för att kraven i den aktuella regleringen ska uppfyllas (se rättsfallet HFD 2020 ref 28). Eftersom miljöbalkens regler träffar en stor mängd varierande situationer – från storskalig industriell verksamhet till verksamheter i privatpersoners bostäder – måste bedömningen av vilka krav som ställs på förelägganden när det gäller tydlighet och precision göras mot bakgrund av de omständigheter som präglar det enskilda fallet (se MÖD 2022:7).

Det aktuella föreläggandets punkt 1 a anger att A.E. och H.N. senast vid en viss tidpunkt ska åtgärda en avloppsanordning för bad-, disk- och tvättvatten (BDT) på så sätt att anordningen inte ska släppa ut mer än vissa mängder biologiskt syreförbrukande ämnen, kväve och fosfor per liter avloppsvatten. Vilka konkreta åtgärder de ska vidta för att uppnå detta framgår dock inte. I den delen är föreläggandet således utformat som ett funktionsvillkor, vilket inte är ovanligt för mer

omfattande och industriella verksamheter. I detta fall riktas kravet mot två privatpersoner och det avser en reningsanläggning för BDT-vatten. För sådana verksamheter får funktionsvillkor generellt sett anses mindre lämpliga. Ett tillförlitligt resultat kräver bl.a. kunskap om hur representativa prover tas och en precisering av hur mätningar ska genomföras. Högre krav måste därför ställas på tillsynsmyndigheten att redovisa vilka åtgärder som den enskilde måste vidta eller underlåta för att följa föreläggandet (jfr HFD 2020 ref 28). Kravet på tydlighet är väsentligen detsamma oavsett om ett föreläggande har förenats med vite eller inte (se HFD 2017 ref 21).

Av handlingarna i målet framgår bl.a. att nämnden ansett att avsaknaden av luftningsrör på infiltrationsbäddens spridningsrör samt förekomsten av slam i slamavskiljarens sista kammare utgör en brist. Det framgår dock inte närmare vilka åtgärder som krävs för att efterleva punkt 1 a, detsamma gäller punkt 1 b som innebär krav på att utsläpp inte ska bidra till olägenheter. I dessa delar har föreläggandet brister som gör att det inte kan godtas. Mot bakgrund av detta ska nämndens beslut i dessa delar upphävas. Eftersom punkt 2, som innebär krav på att redovisa utförda åtgärder, därigenom förlorar sitt syfte ska även den upphävas.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att förekomsten av slam i slamavskiljarens sista kammare och avsaknaden av luftningsrör på infiltrationsbäddens spridningsrör utgör sådana brister som motiverar att nämnden vidtar tillsynsåtgärder avseende avloppsanordningen. Ärendet bör vid dessa förhållanden återförvisas till nämnden för fortsatt behandling.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Lars Olsson, referent, tekniska rådet Ingrid Johansson och hovrättsrådet Johanna Fernlund. Föredragande har varit hovrättsfiskalen Tina Varis.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-04-05
meddelad i
Nacka

Mål nr M 169-23

PARTER

Klagande

1. A.E.

2. H.N.

Ombud för 1 och 2: B.N.

Motpart

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 22 december 2022 i ärende nr
505-8479-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Föreläggande förenat med vite om att åtgärda avloppsanordning för BDT-vatten på
fastigheten X i Huddinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

A.E. och H.N. har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva punkt 1 och 2 i Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommuns (nämnden) föreläggande. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

De har förelagts att åtgärda avloppsanordningen för bad-, disk- och tvättvatten (BDT) så att den uppfyller vissa angivna krav. Som framgår av det överklagade beslutet påstår dock varken kommunen eller länsstyrelsen att kraven inte uppfylls redan i dag. Det finns heller inga indikationer på att dagens anläggning inte klarar kraven att rena vattnet i den utsträckning som krävs. Ändå ska fastighetsägarna enligt föreläggandet vidta någon form av åtgärder och till kommunen skriftligen redovisa utförda åtgärder.

Det framgår inte på något sätt vilka åtgärder fastighetsägarna ska vidta för att uppfylla föreläggandena. Eftersom den enskilde inte har en rimlig möjlighet att förstå punkterna i föreläggandet ska de redan av det skälet undanröjas.

Det måste ifrågasättas om kommunen haft grund för att rikta aktuella förelägganden. Det står inte en kommun fritt att efter eget skön rikta diverse förelägganden mot kommunens fastighetsägare. Har kommunen till exempel tidigare godkänt en avloppsanläggning så räcker det inte med att konstatera att avloppsanläggningen nu har fått några år på nacken. Det måste finnas något i den fysiska verkligheten som indikerar att allt inte står rätt till. Havs- och vattenmyndigheten har i rapport 2015:15 utvecklat vilka krav som kan ställas och när de kan ställas.

Det finns inga indikationer på att avloppsanläggningen på X inte klarar dagens krav på avloppsrening. Det finns ingenting i den fysiska verkligheten som indikerar att allt inte står rätt till. Föreläggandena grundades inte på någon provtagning. Det har inte heller vid något tillfälle uppmärksammats dålig lukt, spillvatten, ovanlig växtlighet eller andra tecken på att avloppsanläggningen inte fungerar fullt ut.

Kommunen har baserat sina förelägganden på den enda omständigheten att det vid inspektionen fanns slam i avloppsanläggningens sista kammare. Kan slam i avloppsanläggningen inte ges en naturlig förklaring, bör kommunen vara särskilt uppmärksam. Slammet är dock inte ensamt ett tillräckligt skäl för att gå vidare, eftersom det naturligt kan finnas slam i den sista kammaren. Så kan det bland annat vara om vatten från badkar går direkt ut i slamavskiljaren.

I detta fall finns en tydlig naturlig förklaring till slammet. Som redovisades i samband med nämndens inspektion och i överklagandet till länsstyrelsen berodde slammet på att samma kommun försummat att utföra slamtömning i avtalad tid. Det kan nämnas att slamtömning borde ha skett ca två månader innan inspektionen. Vad länsstyrelsen skriver om tätare tömningar förtjänar inte närmare kommentarer.

Sammanfattningsvis saknar kommunen helt grund för att rikta det överklagade föreläggandena. De ska därför även av detta skäl undanröjas.

Till stöd för sin talan har A.E. och H.N. hänvisat till avsnitt 6.5.2 i Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:15.

DOMSKÄL

Frågan i målet gäller om det finns förutsättningar att upphäva punkterna 1 och 2 i det överklagade beslutet om föreläggande. Det vite som var knutet till föreläggandet i denna del är inte föremål för prövning, då länsstyrelsen har upphävt beslutet i den delen och nämnden inte har överklagat länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer i de bedömningar som länsstyrelsen har gjort i det överklagade beslutet om att det finns fog för föreläggandets punkt 1 och 2 med de skäl länsstyrelsen angett, bl.a. om fastighetsägarens ansvar att visa att en anläggning fungerar tillfredsställande. Domstolen tillägger för egen del följande gällande föreläggandets tydlighet.

A.E. och H.N. har anført att föreläggandet är så otydligt formulerat att de saknar faktiska möjligheter att följa det.

I föreläggandet anges att A.E. och H.N. senast vid en viss tidpunkt ska åtgärda avloppsanordningen för BDT så att avloppsanordningens utsläpp inte överstiger vissa angivna värden. Vilka konkreta åtgärder de ska vidta för att uppnå de angivna gränsvärdena för utsläpp anges däremot inte. Att ett föreläggande enligt 26 kap. 9 § miljöbalken kan utformas med utgångspunkt i det resultat som ska uppnås, och överlämna åt verksamhetsutövaren att närmare välja åtgärd (teknik) för detta är förutsatt av lagstiftaren. Miljöbalken träffar en stor mängd varierande verksamheter och bedömningen av hur ett föreläggande ska utformas behöver därför göras mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet (se prop. 1997/98:45 del 1 s. 494 f. och del 2 s. 271 f. och Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2022:7 samt jmf. Högsta förvaltningsdom-stolens avgörande HFD 2020:28). Det ställs särskilt stränga krav när det gäller utformningen av ett föreläggande som är förenat med vite, som i sig ska utformas så att adressaten får helt klart för sig vad som fordras för att undgå vitessanktionen. Det finns dock visst utrymme att tolka föreläggandet mot bakgrund av vad som i övrigt har förekommit i ärendet (se Regeringsrättens avgörande RÅ 1994:29).

I förevarande fall innehåller föreläggandet specifika gränsvärden för utsläpp från avloppsanordningen. Målet med föreläggandet är alltså tydligt avgränsat. Av nämndens beslut framgår också vilka åtgärder nämnden anser att fastighetsägarna behöver vidta, dvs. att kontrollmäta, säkerställa att slamavskiljningen fungerar tillfredsställande samt installera ett luftningsrör. Dessa åtgärder kan varken anses vara särskilt avancerade eller kostsamma. Föreläggandet är inte heller längre knutet till ett vite. Domstolen bedömer därför sammantaget att föreläggandet är tillräckligt tydligt för att A.E. och H.N. ska kunna följa det. Den tid som är satt för att följa föreläggandet är också rimlig. Vad A.E. och H.N. har anført i domstolen medför ingen annan bedömning.

Överklagandet ska därför sammanfattningsvis avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 26 april 2023.

Erika Ekman

Tony Persson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Tony Persson. Föredragande har varit tingsnotarien Michael Sandin.